

ო ქ მ ი

2013 წლის 16 სექტემბერს დაცული ტერიტორიების სააგენტოში საკონსულტაციო საბჭოს მეორე სხდომა გაიმართა.

სხდომას ესწრებოდნენ საბჭოს წევრები:

1. რატი ჯაფარიძე - დაცული ტერიტორიების სააგენტოს თავმჯდომარე
2. პაატა შანშიაშვილი - აშშ-ს შინაგანი დეპარტამენტის საერთაშორისო ტექნიკური დახმარების პროგრამის კოორდინატორი (USDoI)
3. მარიკა ქავთარაშვილი - ევროპის სამეზობლო პოლიტიკის ინსტრუმენტი - სატყეო სექტორში კანონდარსებებისა და მართვის გაუმჯობესება, პროგრამის კოორდინატორი საქართველოში (ENPI FLEG);
4. ანდრო გიგაური - თავისუფალი უნივერსიტეტის პოლიტიკის ანალიზის ცენტრის უფროსი მკვლევარი;
5. ზურაბ გურიელიძე - თბილისის ზოოლოგიური პარკის დირექტორი;
6. გიორგი დვალიშვილი - თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ზუსტ და საბუნებისმეტყველო მეცნიერებათა ფაკულტეტის ასისტენტ-პროფესორი;
7. ირაკლი შავგულიძე -სახეობათა კონსერვაციის ცენტრი „ნაკრესი“, კონსერვაციის პროგრამის კოორდინატორი (NACRES);
8. თეა ბარბაქაძე - კავკასიის ბუნების ფონდის ეროვნული კოორდინატორი, პროექტის მენეჯერი (CNF);
9. ირაკლი მაჭარაშვილი -ასოციაციის „მწვანე ალტერნატივა“ ბიომრავალფეროვნების კოორდინატორი (Green Alternative);
10. ილია ოქრომელიძე - ეკოტურიზმის განვითარების ცენტრის თავმჯდომარის მოადგილე;
11. ილია გოცირიძე - დაცული ტერიტორიების სააგენტოს თავმჯდომარის მრჩეველი ეკონომიკურ საკითხებში.

სხდომა გახსნა დაცული ტერიტორიების სააგენტოს თავმჯდომარემ, ბატონმა რატი ჯაფარიძემ.

შეხვედრაზე ისაუბრეს სამომავლო გეგმებზე და განიხილეს შემდეგი თემები:

1. ტერიტორიული ადმინისტრაციების ბალანსზე მყოფი სასტუმროების იჯარით გაცემის საკითხი;
2. ჩვეთან გათანაბრებული დოკუმენტის (ჩგდ) დანერგვის მეთოდურობა;
3. ჯეირნების რეინტროდუქცია და მათ ადაპტაციასთან დაკავშირებული სირთულეები, როგორიცაა ვეტერინარული მომსახურება, მათი ტრანსპორტირება, უსაფრთხოება და ბუნებაში გაშვება;
4. კოლხეთის დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდის სამომავლო გეგმები;
5. შპს კასარას კუთვნილი საექსპლუატაციო ჭაბურღილის ზემოქმედება თრუსოს ხეობაში არსებულ ბუნებრივ წარმონაქმნებზე, კერძოდ მინერალურ ტბასა და ტრავერტინებზე;
6. სტეფანწმინდაში, სასტუმრო Rooms-ის მეპატრონეთა სურვილი სათხილამურო ტრასის მშენებლობასთან დაკავშირებით;

7. მავნებელი მწერისაგან დაზიანებული თუშეთის ფიჭვნარის მდგომარეობა და მავნებლებთან ბრძოლის ხერხები.
8. ჯავახეთის ეროვნული პარკის განვითარების პროექტი.

პირველი თემა, რომელიც სააგენტოს თავმჯდომარემ წამოჭრა, იყო დაცული ტერიტორიების ბალანსზე მყოფი სასტუმროების იჯარით გაცემის საკითხი. სააგენტოს მიერ 2013 წლის აგვისტოში გამოცხადებული აუქციონის შედეგად, იჯარის სახით სარგებლობაში გადავიდა ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის ვიზიტორთა ცენტრი და გარდაბნის აღკვეთილის ტურისტული ინფრასტრუქტურა. ინტერესი არ გამოხატულა აუქციონზე გატანილ შემდეგ საიჯარო ობიექტებზე: იმერეთის მღვიმეებისა და ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ტურისტული ინფრასტრუქტურა.

რატი ჯაფარიძე წინააღმდეგია, რომ დაცული ტერიტორიების სააგენტოს საკუთრებაში ჰქონდეს იქ განთავსებული სასტუმროები. არსებული მომენტისათვის ვიზიტორთა სიმცირისა თუ სეზონურობის გამო, შემოსავალი ვერ გადააჭარბებს ხარჯებს და აღნიშნული სასტუმროების შენახვა სააგენტოსთვის არარენტაბელური იქნება. იჯარით გაცემული სასტუმროების შემთხვევაში კი, მაგალითისათვის, ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის სასტუმროს მოიჯარე სააგენტოს ბრუნვის 33 %-ს უხდის, ხოლო გარდაბნისა კი - 11 %-ს.

უახლოეს დღეებში განიხილავენ იმერეთის მღვიმეებისა და ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ტურისტულ ინფრასტრუქტურისადმი ტენდერზე დაბალი ინტერესის გამოხატვის მიზეზს. ასევე, სხდომის დროს ისაუბრეს თუშეთის ვიზიტორთა ცენტრის შესახებ, რომელიც საკმაოდ დიდი მოცულობისაა და მისი ექსპლუატაცია დიდ ხარჯებთან არის დაკავშირებული. ფაქტობრივად, უფუნქციოდაა დარჩენილი ვიზიტორთა ცენტრის კუთვნილი თავლა, რის გამოც მის ადგილას სამომავლოდ ჰოსტელის ტიპის სასტუმროს განთავსების შესაძლებლობა განიხილება.

პროექტის შეუსაბამობის გამო შეჩერდა ჯავახეთის ეროვნულ პარკის ტურისტული ინფრასტრუქტურისა და ადმინისტრაციული შენობის აგების პროექტი. იმსჯელებს აღნიშნული პრობლემის გადაწყვეტის გზებზე.

რატი ჯაფარიძე ნაწილობრივ იზიარებს გერმანიის რეკონსტრუქციისა და განვითარების ბანკის (KFW) აზრს იმასთან დაკავშირებით, რომ ჯავახეთის ეროვნული პარკის არსებული ინფრასტრუქტურული პროექტი არ არის ენერგოეფექტური და არ შეესაბამება სამცხე-ჯავახეთის ლანდშაფტს. თუმცა არსებული სიტუაციიდან გამომდინარე, თვლის, რომ ახალი ტენდერის გამოცხადება ხელახალი პროექტის შესადგენად ზედმეტ სირთულეებსა და დანახარჯებთან იქნება დაკავშირებული. ამ მიზეზების გამო, მისი აზრით, შენობის უკვე არსებული პროექტის მიხედვით აგება გარკვეულ დონეზე მიზანშეწონილია.

ირაკლი მაჭარაშვილის აზრით, ენერგო ეფექტურობა ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ფაქტორია და მისი გაუთვალისწინებლობა გარკვეულ ხარჯებს გამოიწვევს მომავალში. KFW, თავის მხრივ, გამოსავალს თავიდან პროექტირებაში ხედავს.

ირაკლი შავგულიძის აზრით, მართალია პომპეზური შენობები და ინფრასტრუქტურა ვიზუალურად უფრო მიმზიდველია, თუმცა კონსერვაცია და დაცვა უფრო პრიორიტეტულია. მშენებლობა არ უნდა

ხდებოდა ადნიშნული მიზნის ხარჯზე. თუმცა მეორეს მხრივ, ეს ყოველივე ადგილობრივი მოსახლეობისათვის შესაძლოა გარკვეულ სტიმულადაც იქცეს. ასევე, უმნიშვნელოვანესი ფაქტორია ექსპლუატაციის ხარჯების სწორი განსაზღვრა.

თეა ბარბაქაძის აზრით, მნიშვნელოვანია შენობის ექსპლუატაციისა და მოვლა-პატრონობის გეგმის შექმნა და არქიტექტორის მიერ შესაბამისი ხარჯთაღრიცხვის წარმოდგენა. KFW-ს პრიორიტეტებში ხაზგასმულია ასეთი გეგმების არსებობა იმ ინფრასტრუქტურული ობიექტებისთვის, რომელთა საოპერაციო ხარჯებს სამომავლოდ კავკასიის ბუნების ფონდი (CNF) დააფინანსებს.

პრობლემის გადასაჭრელად (მშენებლობის ადგილის შერჩევა, კლიმატური პირობები) საბჭომ მიზანშეწონილად მიიჩნია KFW-სა და სააგენტოს არქიტექტორთა პირისპირ შეხვედრა და ამ გზით საერთო კონსულტაციები მისვლა. აუცილებელია ხარჯთაღრიცხვის გეგმის შემუშავება.

ისაუბრეს ასევე ე.წ. მარკეტ ფლეისებზე (სავაჭრო დახლი) ჯავახეთის ეროვნულ პარკსა და მის დამხმარე ზონაში, რომლებიც სააგენტოს თავმჯდომარის აზრით, პრიორიტეტული არ არის.

რატი ჯაფარიძემ კიდევ ერთი სიახლე გააცნო საკონსულტაციო საბჭოს წევრებს. ჩვეთან გათანაბრებული დოკუმენტის (ჩგდ) გამოყენება სხვადასხვა სერვისების მისაღებად დაცულ ტერიტორიებზე. ჩგდ-ს დანერგვამ, მაგალითისათვის, მტირალას ეროვნულ პარკში შემოსავლის 40 %-იანი ზრდა გამოიწვია. დაგეგმილია ადნიშნული საკითხის მსგავსი ფორმით მოგვარება დანარჩენ დაცულ ტერიტორიებზეც.

შემდეგი თემა რამდენიმე ეროვნულ პარკში ცხოველთა რეინტროდუქცია და ამ საკითხთან დაკავშირებული სირთულეები იყო. დაგეგმილია 10 ჯეირნის ჩამოყვანა აზერბაიჯანიდან, რომელთა გაშვება ბუნებაში, საბჭოს აზრით, ზამთარში რეკომენდებული არაა და ამასთან, შესაძლებელია მხოლოდ სათანადო აკლიმატიზაციის შემდეგ. ჯეირნებს უნდა შეუქმნან შესაბამისი პირობები, გასათვალისწინებელია მეცხვარეების, ძაღლების და იმ ცხოველთა ფაქტორი, რომლებიც შეიძლება მათთვის საფრთხეს წარმოადგენდნენ. ისაუბრეს ვოლიერების შესახებაც. უახლოეს მომავალში დაიგეგმა ამ საკითხთან დაკავშირებით ცალკე შეხვედრის მოწყობა WWF-ის, თბილისის ზოოპარკისა და Nacres-ის წარმომადგენლებთან და სხვა დაინტერესებულ პირებთან ერთად, სავალალო შეცდომების თავიდან არიდების მიზნით.

მეოთხე თემა, რომელსაც შეეხო საბჭო იყო კოლხეთის ეროვნული პარკის განვითარების ფონდი და მისივე ინიციატივით დაგეგმილი ღონისძიებები, პროექტები და ტენდერები. საკონსულტაციო საბჭოს წევრებს დაურიგდათ 2013-2014 წლებში განსახორციელებელი სატენდერო შესყიდვების გეგმა. კოლხეთის ეროვნული პარკისა და ქობულეთის დაცული ტერიტორიებისათვის ფონდს წლიურად ორი მილიონ ექვსასი ათასი ლარი აქვს გამოყოფილი.

ილია გოცირიძემ მოახსენა საბჭოს, რომ გამოყოფილი თანხით 2 პიკაპის ტიპის ავტომანქანა უკვე შესყიდულია. მან დამსწრე საზოგადოებას მიაწოდა მოკლე ინფორმაცია პროექტების ტენდერების შესახებ, აცნობა რა რაოდენობის თანხაზეა საუბარი და რისთვის იხარჯება ადნიშნული ფინანსები. მანვე აღნიშნა, რომ შემოთავაზების შემთხვევაში შესაძლებელია ხარჯების შემცირება.

ისაუბრეს ასევე კოლხეთის ეროვნულ პარკში არქეოლოგიური მუზეუმის მოწყობის მიზანშეწონილობაზე. გამოითქვა სხვადასხვა მოსაზრებები: იგი შეიძლება ვიზიტორთა ცენტრის ექსპოზიციის ნაწილი გახდეს, ასევე შესაძლებელია ცალკე არქეოლოგიური კუთხის მოწყობაც.

ირაკლი მაჭარაშვილმა მოახსენა საბჭოს წევრებს, რომ რამსარის კონვენციის თანახმად, დაცული ტერიტორიების ერთ-ერთი პრიორიტეტი მათი ისტორიული წარსულის შემდგომი თაობებისათვის შემონახვაა. არქეოლოგიური მასალა და მისი დაცვა ძალზედ მნიშვნელოვანი და საგულისხმო საკითხია.

სხვა სატენდერო შესასყიდ ობიექტებთან დაკავშირებით, **ილია გოცირიძის** განაცხადებით, საქართველოში არ არის შესაძლებლობა კოლხეთის ფონდის მიერ გეგმით გათვალისწინებული 100 ცხ/ძ-ს ძრავიანი მქონე კატერის შესყიდვა. ასე რომ, კატერისა და მისი ძრავის შესყიდვა ცალ-ცალკე ეტაპებად უნდა განხორციელდეს. საუბარი ღამურების თავშესაფარსაც და ორნითოლოგიური აღჭურვილობის შეძენასაც შეეხო. ეს უკანასკნელი მონიტორინგის პროცესში გამოიყენება და მნიშვნელოვან ინსტრუმენტს წარმოადგენს.

რატი ჯაფარიძემ განაცხადა, რომ კოლხეთის ეროვნული პარკის თანამშრომლები შესაბამისი ტრენინგების შედეგად შეძლებენ აღჭურვილობის მიზნობრივ გამოყენებას.

საბჭოს წევრებმა ითათბირეს ყულევის საზღვაო ტერმინალის მშენებელთა ვალდებულებებზე დაცული ტერიტორიების წინაშე. რამსარის კონვენციის წინაშე აღებული ვალდებულებების შესაბამისად, მნიშვნელოვანია, რომ მოხდეს გაცემული ტერიტორიების საკომპენსაციო ტერიტორიებით ჩანაცვლება. საუბარი ასევე შეეხო შავი ზღვის ტერმინალსა და გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს ურთიერთშეთანხმების პრინციპებს.

რატი ჯაფარიძემ და ილია გოცირიძემ განაცხადეს, რომ მხარეებს შორის მიმდინარეობს შეთანხმების პროცესი, რის შემდეგაც შემუშავდება კონკრეტული სამოქმედო გეგმა. ამ მიზნით, სპეციალურად გამოიყო რესურსი და აიყვანეს საჭირო კადრები.

პაატა შანშიაშვილის განაცხადებით, აღნიშნული სამოქმედო გეგმაში სწორად უნდა იყოს განსაზღვრული მიზნები წლიური ოპერატიული გეგმის საფუძველზე. ამ საკითხთან დაკავშირებით საკონსულტაციო საბჭომ აუცილებლად ჩათვალა მენეჯმენტის გეგმის შემუშავება.

რატი ჯაფარიძის განცხადებით, დაცული ტერიტორიების სააგენტოში მიმდინარე დამმობილების - Twinning-ის პროგრამის ფარგლებში სააგენტოსა და ტერიტორიული ერთეულების თანამშრომლებს უახლოეს მომავალში ჩაუტარდებათ შესაბამისი ტრენინგი, რის შედეგადაც ისინი თავად წარმოადგენენ მენეჯმენტის გეგმას.

რატი ჯაფარიძის სურვილია ფონდთან დაკავშირებული საკითხები იყოს საჯარო.

შემდეგი თემა, რომელსაც საკონსულტაციო საბჭო შეეხო იყო შპს *კასარას* კუთვნილი ჭაბურღილის შესაძლო ზემოქმედების შეფასება ყაზბეგის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე მდებარე თრუსოს ტრავერტინზე. განიხილეს, თუ რა სახის ბერკეტების ამოქმედება შეუძლია დაცული ტერიტორიების სააგენტოს შესაძლო ზიანის თავიდან ასაცილებლად მაშინ, როცა აღნიშნული საკითხის შესასწავლად დამოუკიდებელი ექსპერტებისაგან შექმნილმა კომისიამ დადო დასკვნა: ორი ექსპერტის აზრით, ეს არ ახდენს გავლენას ტრავერტინებსა და ტბაზე, მესამეს შეხედულებით კი მიზანშეწონილია პროცესზე

დაკვირვება. თავის მხრივ, ცალკეული ექსპერტების დამოკიდებულება რადიკალურად განსხვავებულია აღნიშნული საკითხისადმი. დაგეგმილი იყო მათთან კომისიის წევრების შეხვედრა, თუმცა ეს უკანასკნელნი შეხვედრაზე არ გამოცხადდნენ.

ირაკლი შავგულიძის აზრით, საჭიროა დამატებითი კვლევის ჩატარება. ერთ ადგილობრივ მოსახლეს, კერძოდ ვინმე კახალიკაშვილს მიაჩნია, რომ საკითხის გადასაჭრელად საჭიროა ჭაბურღილის ერთი თვის ვადით დალუქვა, რის შედეგადაც შეიძლება დაკვირვება დაზიანებული ობიექტების აღდგენის პროცესზე. ამ აზრს ირაკლი შავგულიძეც იზიარებს.

სხდომაზე განხილვის საგანი ასევე გახდა სასტუმრო Rooms-ის მეპატრონეების სურვილი სათხილამურო ტრასის მშენებლობასთან დაკავშირებით, რომლის დროსაც უნდა გაიკაფოს გარკვეული ფართობის ტყე, რომელიც დაცულ ტერიტორიებს ეკუთვნის და იგი ხელოვნურია.

ირაკლი მაჭარაშვილის აზრით, ყოველი ხის მოჭრა ანტაგონისტურად განაწყოფს საზოგადოებას.

ირაკლი შავგულიძე თვლის, რომ ერთის მხრივ ყაზბეგში ტყის საფარი ისედაც მცირეა, ამიტომ ხელოვნურ ტყესაც თავისი დანიშნულება აქვს, მეორეს მხრივ კი, იქ არის ისეთი ლანდშაფტი და სასტუმრო, რომელიც მოითხოვს გარკვეული ტურისტულ-რეკრეაციული ინფრასტრუქტურის არსებობას.

ირაკლი შავგულიძე დაინტერესდა კონკრეტულად რა სარგებლის მოტანა შეუძლია სააგენტოსთვის სათხილამურო ტრასის მშენებლობას.

რატი ჯაფარიძის შეხედულებით, ეს არ იქნება წამგებიანი სააგენტოსათვის, რადგან ხელს შეუწყობს ყაზბეგის ეროვნული პარკის პოპულარიზაციას.

ირაკლი მაჭარაშვილმა დასვა სათხილამურო ტრასისათვის გამიზნული ტერიტორიის ნიადაგის ეროზიულობის საკითხი, ვინაიდან ეს ტერიტორია ადრე იყო სახნავ-სათესი, შესაბამისად ის ამჟამად არის არამდგრადი და ინფრასტრუქტურის მოწყობამდე აუცილებელია მისი საფუძვლიანი შესწავლა.

პაატა შანშიაშვილმა ყურადღება გაამახვილა საზოგადოებრივი აზრის მნიშვნელობაზე ამ საკითხთან დაკავშირებით.

რატი ჯაფარიძე შემოვიდა წინადადებით, რომ გაიმართოს დაინტერესებული მხარეთა შეხვედრა, რომელსაც დაესწრებიან საბჭოს წევრებიც.

თუშეთში ფიჭვნარი ტყეების დაზიანება მავნებლებისაგან იყო ბოლო თემა, რაზეც საბჭომ იმსჯელა. სამთო მეტყევეობის ინსტიტუტის (დაცული ტერიტორიები სააგენტოს მიერ გამოცხადებულ ტენდერში გამარჯვებული) თანამშრომლებმა წარმოადგინეს შემდეგი სახის რეკომენდაციები: ჩატარდეს ამორჩევითი სანიტარული ჭრები (როგორც ეროვნული პარკის, ისე ნაკრძალის ტერიტორიებზე), განხორციელდეს ტყეების ჩახერგილობებისაგან გაწმენდა, მოეწყოს ფიჭვის პატარა მებაღის საჭერები; მიუდგომელ ადგილებში კი, ფიჭვის პატარა მებაღის წინააღმდეგ გამოყენებულ იქნას ფერომონები.

რატი ჯაფარიძე თანახმაა ფერომონების შეტანაზე და ეწინააღმდეგება ტყის გაჩეხვას.

ირაკლი მაჭარაშვილმა აღნიშნა, რომ ის იცნობს ექსპერტთა დასკვნას და არ ეთანხმება მას. იგი თვლის, რომ აღნიშნული დასკვნა სატყეო მეურნეობის ფუნქციონირებას უფრო შეესაბამება, ვიდრე დაცული ტერიტორიებისას. ბატონ ირაკლის ეს მიაჩნია ეკოლოგიის კანონის დარღვევად და მისი აზრით, აქტიური ჩარევა ძნელი განსახორციელებელია, როგორც ფიზიკურად, ასევე ფინანსურად. იგი არც მასშტაბურ ხის ჭრას ემხრობა.

პაატა შანშიაშვილის შეხედულებით, ეს არის წმინდა წყლის დაცული ტერიტორიის მენეჯმენტის საკითხი, მექანიკური ქირურგიული ჩარევა არაფრით არ შეიძლება და უნდა მოეწყოს სერიოზული განხილვა აღნიშნულ თემასთან დაკავშირებით.

თეა ბარბაქაძის აზრით, უნდა გაირკვეს რა შედეგი გამოიღო ფერომონების გამოყენებამ სხვა დაცულ ტერიტორიებზე და ამის შესაბამისად განიხილოს მათი გამოყენების შესაძლებლობა.

ირაკლი მაჭარაშვილის ინიციატივით მომავალ შეხვედრაზე განიხილავენ სამონადირეო მეურნეობების საკითხს.

16. 09. 2013